

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Μάθημα :

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΑΥΠΗΓΕΙΩΝ & ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

Τίτλος Εργασίας:

«ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ
(LITERATURE REVIEW)»

Διδάσκων : Δρ. Γλύκας Α.

Εκπόνηση Εργασίας, Προπτυχιακός Φοιτητής

Όνοματεπώνυμο : Χατζηβασιλείου Γεώργιος

Αριθμός Μητρώου : 22105052

ΧΙΟΣ,
Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008
Εαρινό Εξάμηνο

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	3
ΑΡΘΡΑ, ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	4
ΑΡΘΡΑ, ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	17
Πηγές.....	20
Βιβλιογραφία.....	20
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία	21
Ενναλακτικές Πηγές.....	21

Εισαγωγή

Στα πλαίσια του μαθήματος «Διοίκηση Ναυπηγείων & Παράκτιων Βιομηχανιών» εκπονήθηκε η παρούσα εργασία με θέμα «Τουρισμός». Μοναδικό σκοπός της εργασίας αυτής είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση και καταγραφή προηγούμενων εργασιών σχετικών με τον τουρισμό.

Επίσης στα πλαίσια εξέτασης προετοιμάστηκε ιστότοπος για την παρουσίαση της εργασίας στο προσωπικό μου ιστότοπο <http://www.geocities.com/hatzibileus> ενώ για την έναρξη της παρουσίασης ισχύει ο ιστότοπος http://www.geocities.com/hatzibileus/ppt_sl1.

Ευχαριστήριο Σημείωμα:

Για την ολοκλήρωση της εκπόνησης αυτής της εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω την αδελφή μου Αναστασοπούλου Ελευθερία για την πολύτιμη βοήθειά της κυρίως στην εύρεση επιπλέον υλικού.

ΑΡΘΡΑ, ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον

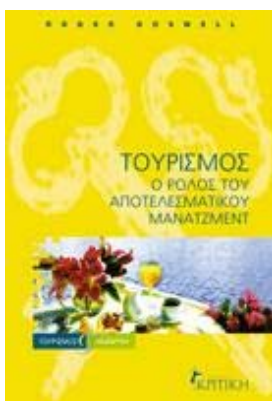
Συγγραφείς: Κοκκώσης Χάρης, Τσάρτας Πάρης

Εκδόσεις: Κριτική

Στο συγκεκριμένο βιβλίο της σειράς «Τουρισμός & Αναψυχή» των εκδόσεων «Κριτική», οι συγγραφείς Χάρης Κοκκώσης και Πάρης Τσάρτας εξετάζουν τις σχέσεις τουρισμού και περιβάλλοντος. Το βιβλίο επιδιώκει να συμβάλει στον επιστημονικό διάλογο για τα θέματα ανάπτυξης του τουρισμού στη χώρα μας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις προϋποθέσεις ανάπτυξης ενός βιώσιμου τουρισμού, με σεβασμό στο περιβάλλον, τον κοινωνικό ιστό και τον πολιτισμό.

Στο πλαίσιο αυτό και με παραδειγματικές αναφορές στην πλούσια διεθνή και ελληνική εμπειρία, εξετάζονται ζητήματα όπως:

- Η σημασία της αειφορίας και της προστασίας του περιβάλλοντος.
- Η ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος ως ιδιαίτερης σημασίας πόρου, στον οποίο –άμεσα ή έμμεσα– στηρίζονται όλες οι τουριστικές δραστηριότητες.
- Η επισήμανση του καθοριστικού ρόλου που διαδραματίζουν παράμετροι όπως ο σχεδιασμός, η οργάνωση, ο προγραμματισμός
- Η ανάδειξη συγκεκριμένων μέσων, εργαλείων και πολιτικών, ικανών να συμβάλουν στο σχεδιασμό και τη διαχείριση μιας μακροπρόθεσμα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Τουρισμός: Ο ρόλος του αποτελεσματικού μανάτζμεντ

Συγγραφές: Doswell Roger

Το δεύτερο βιβλίο της σειράς του **Roger Doswell** που κυκλοφόρησε πρόσφατα σε μετάφραση της Ελεάννας Αντώνογλου τιτλοφορείται «Τουρισμός: Ο ρόλος του αποτελεσματικού μάνατζμεντ».

Το βιβλίο απευθύνεται τόσο σε σπουδαστές όσο και σε επαγγελματίες του τομέα, καθώς:

- Περιγράφει τα χαρακτηριστικά του κλάδου
- Εξηγεί ποιος τύπος μάνατζμεντ είναι αποτελεσματικός σύμφωνα με τις σύγχρονες τάσεις
- Μελετά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων
- Διευκρινίζει το αντικείμενο του σχεδιασμού μιας τουριστικής επιχείρησης
- Περιγράφει τα αποτελέσματα του μάνατζμεντ
- Εξετάζει τη σχέση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ως προς με το μάνατζμεντ
- Προσεγγίζει τις πρακτικές πλευρές του τουριστικού μάνατζμεντ

Εκτενείς αναφορές γίνονται επίσης σε ζωτικής σημασίας παράγοντες για την πορεία των τουριστικών επιχειρήσεων, όπως:

- Οικονομική διαχείριση
- Κυβερνητική και πολιτική δράση
- Περιβάλλον
- Πολιτισμικές επιρροές
- Οργάνωση στρατηγικών μάρκετινγκ
- Δημόσιος τομέας

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού και κρίσιμες χωρητικότητες σε τουριστικές περιοχές της Δυτικής Ελλάδας

Συγγραφείς: Καλοκάρδου Ρέα, Κραντονέλλης Κώστας

Το συγκεκριμένο άρθρο συντάχτηκε από τους Καλοκάρδου Ρέα και Κραντονέλλη Κώστα, αρχιτέκτονες-μηχανικούς, πολεοδόμους και συμβούλους τουριστικής ανάπτυξης.

Σύμφωνα με το άρθρο, ο τουρισμός στις περισσότερες περιοχές της Δυτικής Ελλάδας χαρακτηρίζεται από παράκτιες γραμμικές συγκεντρώσεις, παρά τους υπάρχοντες φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους στην ενδοχώρα. Το περιβαλλοντικό απόθεμα επιτρέπει την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε νέες περιοχές, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών κρίσιμων χωρητικοτήτων. Κύριος σκοπός του άρθρου είναι η αναφορά σε μέτρα περιφερειακής πολιτικής που μακροπρόθεσμα θα εξασφαλίσουν μια βιώσιμη ισορροπία μεταξύ τουριστικής ανάπτυξης και προστασίας των πόρων.

Πρώτο συμπέρασμα των συγγραφέων είναι ότι λόγω της καλής δικτύωσης των αναξιοποίητων τουριστικά νομών χάρη στα μεγάλα έργα υποδομής των μεταφορών, σε συνδυασμό με το δυναμισμό των αστικών κέντρων που αποτελούν πρωτεύουσες νομών, οι μέχρι σήμερα ενδοπεριφερειακές ανισότητες που οφείλονται κυρίως σε λόγους ιστορικούς σταδιακά θα αμβλυνθούν, με θετικές αναπτυξιακές επιπτώσεις για τις περισσότερες τουριστικές περιοχές.

Από φυσικογεωγραφική άποψη, οι παράκτιες περιοχές επί του Ιονίου πελάγους έχουν προβάδισμα στην τουριστική κίνηση έναντι των ορεινών.

Δημιουργούνται ευνοϊκές προϋποθέσεις για την άρση της απομόνωσης και την ανάπτυξη του δυτικού διαμερίσματος της χώρας και ο τουρισμός καλείται να παίξει έναν σημαντικό ρόλο. Για να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς του επιπτώσεις και να μεγιστοποιηθεί η συμβολή του στην ισόρροπη ανάπτυξη των περιφερειών, ο τουρισμός θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από μια περισσότερο φιλοπεριβαλλοντική οπτική γωνία προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των πόρων.

Οι συγγραφείς κρίνουν σκόπιμη την εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε περιοχές της χώρας που παρουσιάζουν αναπτυξιακές αδυναμίες ενώ διαθέτουν σημαντικό αλλά αναξιοποίητο δυναμικό φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Το περιβάλλον στις παράκτιες περιοχές της Ελλάδας

Σχετικό άρθρο του ΥΠΕΧΩΔΕ¹ αναφέρει αναλυτικά τους διαφορετικούς τύπους ακτών. Σύμφωνα με το άρθρο, οι ακτές διαχωρίζονται σε τρεις τύπους: στις παραλίες, στις βραχώδεις παραλίες και στους υγροτόπους. Παρέχονται πληροφορίες για τα παραλιακά δάση και τα ελληνικά νησιά.

Λεσβιακός τουρισμός: Παρελθόν – Παρόν – Στρατηγικές επιλογές

Παρουσίαση εργασιών και ερευνών του τμήματος περιβάλλοντος, με επιστημονική επιμέλεια των Γ. Σπιλάνη, Λ. Βαγιάννη και Σ. Χατζημαρινάκη. Πρόκειται για διημερίδα που έλαβε χώρα στη Μυτιλήνη για την ανάπτυξη του τουρισμού στη Λέσβο. Στόχος της διημερίδας ήταν η μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης και ο προσδιορισμός στόχων και οράματος για το μέλλον. Παρουσιάστηκαν εργασίες φοιτητών και μελέτες, ενώ εκπονήθηκε εξέταση της υπάρχουσας κατάστασης με αναλυτικά στοιχεία και πίνακες. Παρουσιάστηκαν προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν, αναφέρθηκαν οι αναξιοποίητοι τουριστικοί πόροι και οι ελλείψεις της περιοχής.

Ελληνικός θαλάσσιος τουρισμός: Εξέλιξη, δομές και προοπτικές

Ο Μιχάλης Διακομιχάλης εξετάζει συγκεκριμένη δραστηριότητα των ναυτιλιακών υπηρεσιών, το θαλάσσιο τουρισμό. Αναλύει την εξέλιξη και τη δομή καθενός από τους τρεις τομείς του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα (κρουαζιέρες, χρήση ιδιωτικών σκαφών αναψυχής – θαλαμηγών και παράκτιες εκδρομές). Εξετάζεται επίσης η επίδραση του θαλάσσιου τουρισμού στα μακροοικονομικά δεδομένα της ελληνικής οικονομίας.

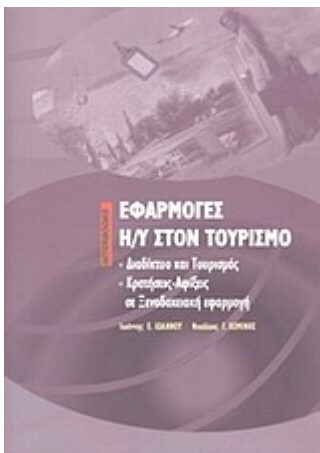
¹ Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων

Τουρισμός: Δώδεκα θέσεις. Δωδεκάνησος: Δώδεκα όνειρα.
Συγγραφέας: Γιώργος Νικητιάδης

Βιβλίο του Γιώργου Νικητιάδη που εκδίδουν οι Εκδόσεις Λιβάνη (2007). Σύμφωνα με τον κριτικό Νίκο Σκούλα, πρόθεση του συγγραφέα είναι η ολοκληρωμένη και καλά τεκμηριωμένη προσέγγιση της τουριστικής ανάπτυξης της Ελλάδας του σήμερα, αλλά και του αύριο. Ο συγγραφέας επιχειρήσει να μελετήσει, να ερευνήσει, να αξιοποιήσει στατιστικά στοιχεία, να καταγράψει και να αναλύσει τα προβλήματα που απασχολούν τον τουρισμό της Ελλάδας. Προτείνει λύσεις για κάθε πρόβλημα που μειώνει την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού της Ελλάδος ή προσβάλλει τον πολιτισμό της χώρας και το φυσικό περιβάλλον ενώ ταυτόχρονα υπονομεύει την ποιότητα της ζωής μας. Καταθέτει προτάσεις, τεκμηριωμένες και τολμηρές, για την τουριστική ανάπτυξη της χώρας και της Δωδεκανήσου.

Εφαρμογές Η/Υ στον τουρισμό

Υπότιτλος: Διαδίκτυο και τουρισμός. Κρατήσεις, αφίξεις σε ξενοδοχειακή εφαρμογή.

Συγγραφείς: Κόμινης Νικόλαος & Ιωάννου Ιωάννης

Το συγκεκριμένο βιβλίο των εκδόσεων Interbooks επιχειρεί να παρουσιάσει τις δυνατότητες των ηλεκτρονικών υπολογιστών και τον τρόπο με τον οποίο η χρήση τους θα διευκολύνει κάθε τουριστική δραστηριότητα.

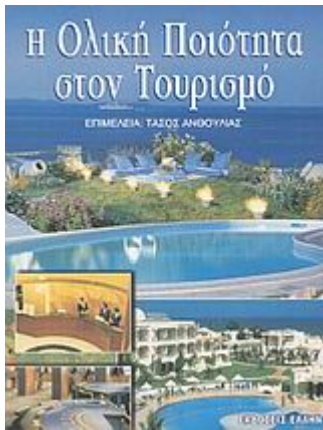
Σύμφωνα, λοιπόν, με το αναλυτικό πρόγραμμα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το μάθημα Εφαρμογές Η/Υ στον Τουρισμό, το οποίο διδάσκεται στη Β' τάξη του 1ου κύκλου των ΤΕΕ, το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη.

Στο πρώτο, «Διαδίκτυο και τουρισμός» (κεφάλαια 1 -3), δίνονται οι απαραίτητες γνώσεις ώστε ο αναγνώστης να γνωρίσει το Διαδίκτυο και να μάθει να το χρησιμοποιεί ειδικότερα σε τουριστικές εφαρμογές, όπως σύνδεση σε ιστοσελίδες ξενοδοχείων και τουριστικών οργανισμών, εικονικές on line κρατήσεις δωματίων σε ξενοδοχεία ή θέσεων σε αεροπορικές και ναυτιλιακές εταιρείες, επικοινωνίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κ.λπ.

Στο δεύτερο μέρος, «Κρατήσεις, αφίξεις σε ξενοδοχειακή εφαρμογή» (κεφάλαια 4-6), παρουσιάζεται η ξενοδοχειακή εφαρμογή ΕΡΜΗΣ. Οι αναγνώστες θα γνωρίσουν την μέθοδο καταχώρησης καρτελών πρακτορείων και εταιρειών καθώς επίσης θα ενημερωθούν για τα συμβόλαια allotment και για τους τιμοκαταλόγους. Στη συνέχεια θα διδαχθούν να κάνουν κρατήσεις κάθε είδους, να εμφανίζουν και να αναλύουν τα πλάνα κρατήσεων καθώς και να απαντούν σε ερωτήσεις σχετικά με τη διαθεσιμότητα δωματίων.

Επίσης, θα μάθουν να καταχωρούν αφίξεις, αλλαγές δωματίων, αλλαγές συμφωνίας και αλλαγές πρακτορείων, να διεκπεραιώνουν το κλείσιμο της ημέρας και να εκτυπώνουν αναφορές. Κάθε κεφάλαιο συνοδεύεται από αρκετές και ποικίλες ασκήσεις ώστε να μπορέσουν να αφομοιωθούν όλα τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν.

Η ολική ποιότητα στον τουρισμό

Υπότιτλος: Η διοίκηση ολικής ποιότητας και οι εφαρμογές της σε τουριστικές επιχειρήσεις

Συγγραφέας: Γιαννοπούλου Γεωργία

Έκδοση: Έλλην, 2004

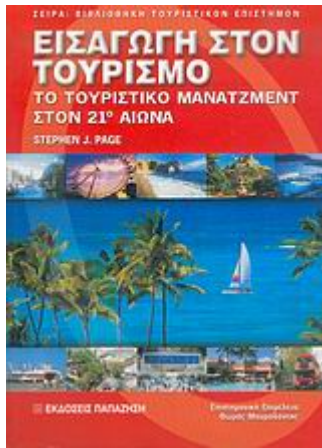
Σύμφωνα με σχετική παρουσίαση από τον εκδοτικό οίκο, είναι το πρώτο ελληνικό βιβλίο για τη Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στον τουρισμό. Έχει γίνει πια συνείδηση ότι για τη σύγχρονη ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα δεν αρκεί μόνο η προβολή της φυσικής ομορφιάς του τόπου και των μνημείων του πολιτισμού μας. Χρειάζεται να αντιμετωπιστεί η τουριστική βιομηχανία με όρους καθαρά επιστημονικούς. Το μάνατζμεντ των τουριστικών επιχειρήσεων αποτελεί κλειδί για την ανάπτυξή τους.

Βάση του ανταγωνισμού δεν μπορεί να είναι η σύγκριση των τιμών που οδηγεί αναγκαστικά στη συμπίεση των μισθών των εργαζομένων, αλλά η σύγκριση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών όπως υποστηρίζεται στο βιβλίο αυτό. Αυτή η ποιότητα στηρίζεται πολύ λιγότερο στην πολυτέλεια των υποδομών και πολύ περισσότερο στο είδος της σχέσης που μπορεί να αναπτυχθεί ανάμεσα στον εργαζόμενο στην τουριστική μονάδα και στον πελάτη-φιλοξενούμενο.

Σύμφωνα με την τεκμηρίωση που δίδεται η παραδοσιακή ελληνική φιλοξενία χρειάζεται να ενταχθεί μέσα σε ένα σύγχρονο πλαίσιο διοίκησης και λειτουργίας των τουριστικών μονάδων, το οποίο να ανταποκρίνεται στις σημερινές προσδοκίες των διαφόρων ομάδων πελατών-φιλοξενούμενων που για διαφορετικούς λόγους επιλέγουν (ή θα θέλαμε να επιλέξουν) τη χώρα μας ως τόπο προορισμού σημειώνεται από την συγγραφέα.

Εισαγωγή στον τουρισμό

Υπότιτλος: Το τουριστικό μάνατζμεντ στον 21ο αιώνα

Πρωτότυπος Τίτλος: Tourism Management: Managing for Change

Συγγραφέας: Page Stephen

Έκδοση: Παπαζήσης, 2006

Σύμφωνα με περιγραφή του βιβλίου από τον εκδοτικό οίκο, πρόκειται για έναν οδηγό εισαγωγής στα βασικά ζητήματα για όλους όσους αρχίζουν τουριστικές σπουδές. Πρόκειται για μια ολοκληρωμένη διαπραγμάτευση που αντανακλά τα περιεχόμενα προγραμμάτων τουριστικών σπουδών. Παρέχεται περιεκτικός δικτυακός τόπος που παρέχει πρόσθετο υλικό και συνδέσεις για περαιτέρω μελέτη. Το σύγγραμμα αποτελεί μια πλήρη σύνθεση του τουρισμού, από τις απαρχές του μέχρι τις σημαντικές επιπτώσεις που έχει στη σημερινή παγκόσμια κοινότητα, το περιβάλλον και την οικονομία. Προκλητικό και διεγερτικό, αμφισβητεί τη συμβατική λογική και δημιουργεί στοχασμούς, σκέψεις και συζητήσεις, με τη χρησιμοποίηση παραδειγμάτων απ' όλο τον κόσμο και μελετών περίπτωσης, όπως είναι οι επιπτώσεις των γεγονότων της 9^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 και της τρομοκρατικής επίθεσης στο Μπαλί.

Το βιβλίο καλύπτει βασικά θέματα του τουρισμού παρουσιάζοντας:

- Την ανάπτυξη του τουρισμού
- Την τουριστική προσφορά και ζήτηση
- Τους εμπλεκόμενους τομείς: μεταφορές, διαμονή, θέλγητρα, κυβέρνηση
- Το μέλλον του τουρισμού

Ταξιδιωτικά πρακτορεία incoming & outgoing

Υπότιτλος: Management και λειτουργία

Συγγραφέας: Σωτηριάδης Μάριος

Έκδοση: Προπομπός, 2006

Το βιβλίο αποτελεί ένα ολοκληρωμένο και πρακτικό βοήθημα στο οποίο προσεγγίζονται όλες οι πτυχές των δραστηριοτήτων και λειτουργιών των ταξιδιωτικών πρακτορείων. Η παρουσίαση και ανάλυση των θεμάτων πραγματοποιείται με τη βοήθεια παραδειγμάτων από την επιχειρηματική πραγματικότητα και πρακτική, τα οποία βασίζονται σε εμπειρίες του συγγραφέα.

Συγκεκριμένα, αναπτύσσεται η ακόλουθη θεματική:

- Μάνατζμεντ ταξιδιωτικού πρακτορείου: λειτουργίες μάνατζμεντ, οργανόγραμμα και περιγραφές θέσεων εργασίας, τουριστικά λεωφορεία.
- Λειτουργία incoming: ανάλυση όλων των λειτουργικών διαδικασιών, με παράθεση των αντίστοιχων εντύπων.
- Οικονομική διεύθυνση: κοστολόγηση και τιμολόγηση υπηρεσιών, τεχνικές οικονομικής διεύθυνσης, επιχειρησιακό πλάνο.
- Ticketing: κρατήσεις και πώληση αεροπορικών και ακτοπλοϊκών εισιτηρίων, όροι, διαδικασία κρατήσεων σε GDS, χρήση του οδηγού GTP.
- Σχεδιασμός τουριστικών προϊόντων: μεθοδολογία σχεδιασμού, διοργάνωση εκδρομών και περιηγήσεων, σχεδιασμός και υλοποίηση ειδικών προϊόντων, όπως συνέδρια, fly & drive, κρουαζιέρες, θεματικά προϊόντα.
- Tour Operators & Outgoing: ανάλυση του ρόλου, της οργανωτικής διάρθρωσης και της λειτουργίας των T.O., πακέτο διακοπών και tour operating (μεθοδολογικά και λειτουργικά), διάθεση/πώληση πακέτου.
- Πληροφορική και ταξιδιωτικά πρακτορεία: χρησιμότητα και εφαρμογές της πληροφορικής και της τεχνολογίας υπολογιστών στα πρακτορεία.
- Νομικά θέματα, με έμφαση στο θεσμικό πλαίσιο προστασίας του καταναλωτή και την ταξιδιωτική ασφάλιση. Παράλληλα με την ανάπτυξη των επιμέρους θεμάτων παρατίθενται μελέτες περιπτώσεων προερχόμενες από την επιχειρηματική πραγματικότητα.

Επίσης, στο παράρτημα του βιβλίου περιλαμβάνεται ένας μεγάλος αριθμός εργασιών και δραστηριοτήτων, των οποίων η εκπόνηση είναι ιδιαίτερα επωφελής στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Τουριστικό μάνατζμεντ

Συγγραφείς: Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος, Σίσκος Γιάννης

Έκδοση: Κλειδάριθμος, 2006

Σύμφωνα με την παρουσίαση του βιβλίου από τον οίκο που το εκδίδει, ο τουρισμός αποτελεί χωρίς αμφιβολία έναν από τους βασικούς πυλώνες της εθνικής μας οικονομίας, κυρίως λόγω του μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων και ανθρώπων που δραστηριοποιούνται σε αυτόν. Ωστόσο, παρόλο που η χώρα μας αποδίδει τεράστια σημασία στην ανάπτυξή του, η βιβλιογραφία που σχετίζεται με τη χρήση επιστημονικών εργαλείων προς αυτή την κατεύθυνση είναι σχετικά ανεπαρκής.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, η δημιουργία ενός σύγχρονου βιβλίου με αντικείμενο τη φιλοσοφία και την εφαρμογή του επιστημονικού μάνατζμεντ στον τουρισμό γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική. Το βιβλίο αυτό περιλαμβάνει ένα επιλεγμένο σύνολο εργασιών που παρουσιάστηκαν στην 3η Συνάντηση Πολυκριτήριας Ανάλυσης Αποφάσεων, η οποία οργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Επιχειρησιακών Ερευνών και το Πολυτεχνείο Κρήτης στις 29 και 30 Σεπτεμβρίου 2005 στα Χανιά. Το βιβλίο απευθύνεται σε στελέχη τουριστικών και ξενοδοχειακών μονάδων, σε χρηματοοικονομικούς αναλυτές, σε διοικητικούς επιστήμονες, καθώς και σε ερευνητές της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων και του τουριστικού μάνατζμεντ.

Τουριστικό μάρκετινγκ για βιώσιμη ανάπτυξη

Πρωτότυπος Τίτλος: Sustainable tourism: A marketing perspective

Συγγραφείς: Middleton Victor T. C., Hawkins Rebecca

Μετάφραση: Αντωνόγλου Ελεάννα

Έκδοση: Κριτική, 2004

Σύμφωνα με την παρουσίαση του βιβλίου από τον οίκο που το εκδίδει, οι συγγραφείς αναλύουν τη σύγχρονη σκέψη πάνω στην οποία βασίζονται οι διεθνείς αρχές για βιώσιμη ανάπτυξη στον τομέα των ταξιδιών και του τουρισμού. Χρησιμοποιώντας διεθνή παραδείγματα, παρουσιάζουν τις εμπειρίες και τις βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται πλέον σε ολόκληρο τον κόσμο. Η ιδιαιτερότητα του βιβλίου έγκειται στην έμφαση που δίνει στον ενεργό ρόλο που μπορεί να αναλάβει ο ιδιωτικός τομέας. Τονίζει τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για την εξεύρεση λύσεων μέσω των καθημερινών αποφάσεων μάρκετινγκ, ιδιαίτερα όσον αφορά τη βελτίωση του προϊόντος και τον έλεγχο της ποιότητας. Παρουσιάζει επίσης τις πρακτικές που ακολουθούν επιχειρήσεις όπως οι British Airways, Grecotel, Inter-Continental Hotels and Resorts, P&O και TUI, καθώς και η Διεθνής Ομοσπονδία Tour Operator.

Τουριστική ανάπτυξη και σχεδιασμός
 Συγγραφέας: Ανδριώτης Κωνσταντίνος Β.
 Έκδοση: Σταμούλη Α.Ε., 2005

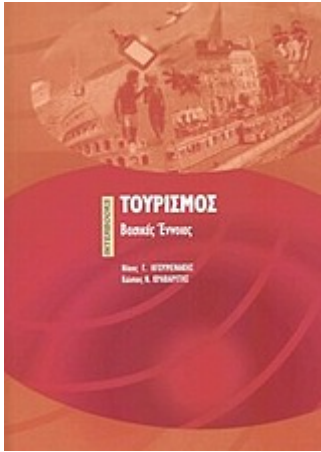
Το βιβλίο οριοθετεί τις προϋποθέσεις της σωστής εφαρμογής της τουριστικής ανάπτυξης και του σχεδιασμού, διαμέσου της διερεύνησης διαφόρων θεμάτων και στοχεύει στην άμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων, παραλλήλως με την ενίσχυση των θετικών στους προορισμούς υποδοχής τουριστών. Για να μπορέσει ο αναγνώστης να κατανοήσει καλύτερα τα θέματα που αφορούν την τουριστική ανάπτυξη και το σχεδιασμό, το βιβλίο αυτό παρουσιάζει διάφορα παραδείγματα από την ελληνική πραγματικότητα, αλλά και από το παγκόσμιο στερέωμα.

Τουρισμός ατόμων τρίτης ηλικίας
 Συγγραφέας: Κάτσος Γιώργος
 Έκδοση: Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, 2004

Τα άτομα τρίτης ηλικίας αποτελούσαν πάντοτε ένα σημαντικό παράγοντα του συνολικού αλλοδαπού τουρισμού, τόσο από πλευράς αφίξεων όσο και από πλευράς συναλλαγματικών εισπράξεων. Τα τελευταία χρόνια, η σημασία του τουρισμού ατόμων τρίτης ηλικίας αυξάνεται, καθώς παρατηρείται παγκοσμίως μια συνεχής τάση συγκέντρωσης των πληθυσμών στα ανώτερα ηλικιακά κλιμάκια. Σκοπός της μελέτης είναι η ανάλυση της ηλικιακής διάρθρωσης των πληθυσμών, καθώς και της ταξιδιωτικής τάσης των ατόμων αυτών, ιδιαίτερα σε χώρες που έχουν τουριστικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα. Τέλος, διατυπώνονται προτάσεις πολιτικής για το δημόσιο, αλλά και τον ιδιωτικό τομέα, για την προσέλκυση αυτής της ομάδας ατόμων.

Τουρισμός

Υπότιτλος: Βασικές έννοιες

Συγγραφέας: Ηγουμενάκης Νίκος Γ.

Έκδοση: Interbooks, 2004

Τα παρακάτω αποτελούν παρουσίαση του βιβλίου από τον εκδοτικό οίκο για το περιεχόμενο του συγκεκριμένου βιβλίου. Ο τουρισμός με τη σύγχρονη του μορφή αποτελεί ένα οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο, η ανάπτυξη του οποίου μετά το τέλος των εχθροπραξιών του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου έχει προσελκύσει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον τόσο των αναπτυγμένων χωρών, όσο και των αναπτυσσομένων, δηλαδή αυτών που για ίδιους ή διαφορετικούς λόγους δεν έχουν κατορθώσει ακόμα να διακόψουν το φαύλο κύκλο της φτώχειας και της μιζέριας τους. Οι λόγοι είναι κατανοητοί. Αν και ο τουρισμός σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει πανάκεια για την αντιμετώπιση όλων των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων των χωρών που επιχειρούν να τον αναπτύξουν, έχει αποδειχτεί στην πράξη ότι κάτω από προϋποθέσεις μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική τους ανάπτυξη ή και μεγέθυνση. Αυτά μεταξύ άλλων υποστηρίζονται και αναλύονται στο βιβλίο «Τουρισμός. Βασικές Έννοιες».

Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος που η ανάπτυξή του επιδιώκεται ολοένα και περισσότερο κυρίως από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η αναπτυξιακή πορεία του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο υπήρξε ομολογουμένως εντυπωσιακή, αφού από το 1997 αδιαφιλονίκητα αναγνωρίζεται πλέον ως η μεγαλύτερη βιομηχανία του κόσμου. Οι παράγοντες εκείνοι που συνέβαλαν σε αυτό ήταν κατά κύριο λόγο η αύξηση του εισοδήματος των ανθρώπων, ο περισσότερος ελεύθερος χρόνος στη διάθεση τους για διακοπές και ξεκούραση, η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη στα μέσα μαζικής μεταφοράς και ιδιαίτερα στα αεροπλάνα και τέλος η απλούστευση των διατυπώσεων εισόδου-εξόδου στις χώρες υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την εντυπωσιακή εξέλιξη των μεταφορικών μέσων, θα πρέπει να ειπωθεί ότι αυτά συνέβαλαν στο να αυξηθεί η εμβέλεια του διεθνούς τουρισμού, με την έννοια ότι με το πέρασμα του χρόνου ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι επισκέπτονται πιο απομακρυσμένους τουριστικούς προορισμούς. Η τάση αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να αλλάξουν βαθμιαία οι κατευθύνσεις ροών του διεθνούς τουριστικού ρεύματος.

Στη συνέχεια σημειώνεται ότι τόσο η εξέλιξη του τουρισμού σε μια δυναμικά αναπτυσσόμενη βιομηχανία, όσο και η τρέχουσα οικονομική σημασία του δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται χωριστά, αλλά στο πλαίσιο του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για τον τριτογενή τομέα, δηλαδή τον τομέα των υπηρεσιών της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας. Σκοπός του παρόντος εγχειριδίου είναι η συνοπτική ανάλυση του τουριστικού φαινομένου. Συγκεκριμένα επιδιώκεται, μεταξύ άλλων, να γίνει κατανοητή η σημασία του τουρισμού ως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, να εμπεδωθούν βασικές έννοιες του, όπως για παράδειγμα τουρίστας, εκδρομέας, τουριστική αγορά, τουριστική βιομηχανία, τουριστικό προϊόν, τουριστικό πακέτο κ.λπ., και ακόμη να αναλυθούν οι λόγοι για τους οποίους κρίνεται επιτακτική η τουριστική ανάπτυξη. Επίσης αναλύεται η προσπάθεια της Ελλάδας να αναπτυχθεί τουριστικά και γίνονται εκτιμήσεις για την ανάπτυξη, τις τάσεις και το μέλλον του διεθνούς τουρισμού.

Το παρόν εγχειρίδιο απευθύνεται σε σπουδαστές και μαθητές σχολών τουριστικής εκπαίδευσης και μαθητές σχολών τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, που μετά την αποφοίτηση τους πρόκειται να απασχοληθούν επαγγελματικά στην τουριστική βιομηχανία της χώρας.

Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο
Συγγραφέας: Βασιλική Γαλανή – Μουτάφη

Σύμφωνα με την παρουσίαση του βιβλίου από τον οίκο που το εκδίδει, το τουριστικό φαινόμενο στην Ελλάδα και την Κύπρο έχει αποτελέσει αντικείμενο εμπειρικών ερευνών και στατιστικών αναλύσεων που συγκαταλέγονται σε διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους. Ωστόσο, για τους ενδιαφερόμενους για τα πεπραγμένα της έρευνας, η αγγλική και η ελληνική βιβλιογραφία του τουρισμού στην Ελλάδα και την Κύπρο παραμένει σε σημαντικό βαθμό μη-διαθέσιμη, κυρίως λόγω της μη-συστηματοποιημένης επεξεργασίας της. Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει η παρούσα μελέτη, ένα μεγάλο μέρος της οποίας καταγράφει τη σχετική βιβλιογραφία. Πρόκειται για σχολιασμένη βιβλιογραφία αποτελούμενη από δημοσιευμένες εργασίες ελλήνων και ξένων επιστημόνων οι οποίες καλύπτουν τις τελευταίες τρεις δεκαετίες και συνοψίζονται κατά θεματικές ενότητες. Η κατηγοριοποίηση των εργασιών, με βάση τις θεματικές ενότητες, καταδεικνύει τους τομείς της έρευνας, σε συνδυασμό με τα βασικά θέματα που εξετάζονται και τις προβληματικές που διατυπώνονται σχετικά με τον τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο.

Το βιβλίο καλύπτει ένα πρόσθετο σημαντικό κενό στην ελληνική βιβλιογραφία του τουρισμού, κάνοντας γνωστή την ανθρωπολογική προσέγγιση, η οποία παραπέμπει σε μια διαφορετική μεθοδολογική και αναλυτική αντιμετώπιση των ζητημάτων της τουριστικής έρευνας. Στο πλαίσιο της παρουσίασης της ανθρωπολογικής προσέγγισης του συγκεκριμένου αντικειμένου, καταδεικνύεται (μέσα από τα παραδείγματα εθνογραφικών μελετών που χρησιμοποιούνται) η σημαντική συμβολή της διαπολιτισμικής σύγκρισης στην κατανόηση του τουρισμού. Ως κοινωνική ανθρωπολόγος, η συγγραφέας στοιχειοθετεί τις εκτιμήσεις της αναφορικά με την πορεία της τουριστικής έρευνας από πλευράς ερμηνευτικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, διατυπώνοντας, ταυτόχρονα, και τις προτάσεις της για μελλοντικές κατευθύνσεις της έρευνας

Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό

Συγγραφέας: Andrew Holden

Εκδόσεις: Παπαζήση

Σειρά: «Βιβλιοθήκη Τουριστικών Επιστημών»

Σκοπός της συγκεκριμένης σειράς, σύμφωνα με τον εκδότη, είναι να εμπλουτιστεί η τουριστική βιβλιογραφία της χώρας μας με εκλεκτές εκδόσεις, που καλύπτουν ευρύ φάσμα θεμάτων σχετικών με τον τομέα του τουρισμού, των ταξιδιών και του ελεύθερου χρόνου.

Το βιβλίο του Andrew Holden, Καθηγητή στο University of Bedfordshire της Αγγλίας, αποτελεί έναν πλήρη και εύληπτο οδηγό εισαγωγής στις κοινωνικές επιστήμες, όπως αυτές εφαρμόζονται στον τουρισμό, και απευθύνεται κυρίως σε όσους ακολουθούν τουριστικές σπουδές. Χρήσιμο, είναι, επίσης, σε όλους τους ασχολούμενους με την τουριστική βιομηχανία, τον σημαντικότερο παραγωγικό τομέα της οικονομίας μας, καθώς και σε εκείνους τους αναγνώστες που επιθυμούν να διευρύνουν τον οπτικό τους ορίζοντα σχετικά με τη σημασία και το ρόλο του τουρισμού στη σημερινή κοινωνία.

Οι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό καλύπτουν σημαντικό κενό στη βιβλιογραφία, υποβάλλοντας τον τουρισμό σε μια καλά δομημένη πολυεπιστημονική ανάλυση, με σκοπό να προσφέρουν στους αναγνώστες ευρεία κατανόηση των πολυπλοκοτήτων του χώρου. Το βιβλίο αποτελεί μια εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες, εφαρμόζοντας τις σχετικές θεωρίες για την κατανόηση του τουριστικού φαινομένου. Κάθε κεφάλαιο επικεντρώνεται σε έναν ξεχωριστό επιστημονικό κλάδο των κοινωνικών επιστημών, όπως είναι η ιστορία, η γεωγραφία, η ψυχολογία, η κοινωνιολογία, η οικονομία, η πολιτική οικονομία, η ανθρωπολογία, οι περιβαλλοντικές σπουδές και οι φεμινιστικές σπουδές, τονίζοντας, ωστόσο, μέσα από την εκτεταμένη χρήση παραπομπών σε άλλα κεφάλαια, την πολυεπιστημονική φύση της τουριστικής έρευνας.

Ένα από τα κύρια θέματα του βιβλίου είναι η μελέτη της επίδρασης των οικονομικών και πολιτικών δομών της κοινωνίας στην εμφάνιση του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Ακολούθως, εξετάζονται σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα μείζονος σημασίας για τον τουρισμό, όπως είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός ορισμένων κατηγοριών πολιτών, ο τουρισμός ως μορφή εμπορίου, ο καταναλωτισμός, οι κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού, ζητήματα ηθικής, καθώς και ζητήματα φεμινιστικών σπουδών.

Το βιβλίο είναι γεμάτο από διεθνή παραδείγματα και ερωτήσεις που απευθύνονται στον αναγνώστη, έτσι ώστε να τον ενθαρρύνουν να εμβαθύνει τη σκέψη του σε σχετικές θεωρίες και αναδυόμενα ζητήματα, αντλώντας υλικό από την καθημερινή του εμπειρία. Ειδικότερα, κάθε κεφάλαιο περιλαμβάνει:

- Σύντομη εισαγωγική περίληψη του σχετικού επιστημονικού κλάδου
- Κριτική ανάλυση των κυριότερων θεωριών και εννοιών του συγκεκριμένου επιστημονικού κλάδου που αφορούν τον τουρισμό

- Συζήτηση σχετικά με τον τρόπο που οι θεωρίες και οι έννοιες έχουν εφαρμοστεί στον τουρισμό μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων και τη χρήση παραδειγμάτων

Ο Andrew Holden έχει συγγράψει έναν οδηγό πάνω στις επιστημονικές βάσεις της τουριστικής θεωρίας, για σπουδαστές αλλά και διδάσκοντες όχι μόνο του τουρισμού, αλλά και των διαφόρων κοινωνικών επιστημών.

ΑΡΘΡΑ, ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Πρόβλεψη τουριστικής ζήτησης: Επισκόπηση εμπειρικών ερευνών

Ο Stephen Witt και η Christine Witt (1995) ισχυρίζονται ότι η ακρίβεια με την οποία γίνεται η πρόβλεψη της τουριστικής ζήτησης αποτελεί σημαντικό παράγοντα. Στο άρθρο τους εξετάζουν τις βασικές μεθόδους πρόβλεψης της τουριστικής ζήτησης που έχουν δημοσιευθεί σε εμπειρικές μελέτες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύγκριση της ακρίβεια των τουριστικών προβλέψεων με τη χρήση διαφορετικών τεχνικών.

Συστάσεις της κοινοβουλευτικής συνέλευσης για τη διάβρωση των ακτών στη Μεσόγειο

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αναφορά, η διάβρωση των ακτών αποτελεί σημαντικό πρόβλημα σε πολλά μέλη της ευρωπαϊκής κοινότητας, με αποτέλεσμα να απειλούνται φυσικοί και πολιτισμικοί πόροι. Στην περιοχή της Μεσογείου το πρόβλημα έχει μεγαλύτερες διαστάσεις λόγω του ανεξέλεγκτου μαζικού τουρισμού και άλλων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Η αναφορά πραγματοποιεί επισκόπηση σε εθνικές και διεθνείς προσπάθειες που γίνονται για τη διασφάλιση ισορροπημένης ανάπτυξης των παράκτιων περιοχών.

Επίδραση του εισοδήματος των καταναλωτών και του ύψους των τιμών στο διεθνή τουρισμό

Στη συγκεκριμένη μελέτη, ο Geoffrey Crouch του Πανεπιστημίου του Calgary διερευνά την επίδραση του εισοδήματος των καταναλωτών και των τιμών του τουριστικού προϊόντος στη διαμόρφωση της ζήτησης του διεθνή τουρισμού. Πολυάριθμες εμπειρικές μελέτες τα τελευταία τριάντα χρόνια εξέτασαν το ζήτημα, αλλά τα πορίσματά τους διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Ο συγγραφέας επιχείρησε να συγκρίνει τα πορίσματα των μελετών. Σύμφωνα με το συγγραφέα οι τιμές αποτελούν ασαφή παράγοντα στον τομέα του διεθνή τουρισμού.

Διοικητικός συγκεντρωτισμός και διοικητική αποκέντρωση (Μελέτη του φαινομένου στην Τουρκία)

Ο Fisun Yüksel et al, στο άρθρο τους «Centralized and Decentralized Tourism Governance in Turkey», το οποίο δημοσιεύθηκε στο έντυπο Annals of Tourism Research το 2004, καταπιάνονται με τον διοικητικό συγκεντρωτισμό και τη διοικητική αποκέντρωση του τουρισμού. Σύμφωνα με τους συγγραφείς, παρόλο που το φαινόμενο της διοικητικής αποκέντρωσης του τουρισμού είναι έντονο στις αναπτυσσόμενες χώρες, δεν αξιολογούνται επαρκώς οι πιθανοί κίνδυνοι και οι δυσκολίες που μπορεί να ανακύψουν.

Οι συγγραφείς εξετάζουν διάφορα ζητήματα, όπως τη μεταβίβαση και κατανομή της εξουσίας καθώς και της νομικής και γενικότερης ευθύνης της τουριστικής δραστηριότητας. Το πλαίσιο αυτό χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της τουριστικής διοίκησης στο παραλιακό θέρετρο Belek της Τουρκίας. Συγκεκριμένα, αξιολογείται η ανάμιξη της κεντρικής κυβέρνησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, μιας ιδιωτικής επιχείρησης και ενός μη κυβερνητικού οργανισμού.

Αναλυτικότερα, αναφέρεται ότι ο διοικητικός συγκεντρωτισμός της εξουσίας και της λήψης αποφάσεων αποτελεί εμπόδιο στην αποτελεσματική διοίκηση. Γενικότερα, θεωρείται ότι με την αποκέντρωση επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών ενώ παράλληλα οι πολίτες βρίσκονται πιο κοντά στα σημεία λήψης αποφάσεων.

Ωστόσο, σημαντικοί θεωρούνται και οι κίνδυνοι που ενέχει η προσπάθεια αποκέντρωσης της εξουσίας. Υπάρχει κίνδυνος να γίνουν ασαφή τα όρια αρμοδιότητας των κρατικών, τοπικών και ιδιωτικών φορέων. Οι κρατικοί φορείς μπορεί να αναζητήσουν πλάγια μέσα για να διατηρήσουν την εξουσία και να μην επιτρέψουν στους τοπικούς φορείς να αναλάβουν πρωτοβουλίες. Οι τοπικοί φορείς μπορεί να μη διαθέτουν το αναγκαίο προσωπικό για να ανταπεξέλθουν. Επιπλέον, οι χαμηλότερου οικονομικού επιπέδου κοινωνικές ομάδες μπορεί να μην εκδηλώσουν το απαιτούμενο ενδιαφέρον σε θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης και λήψης αποφάσεων. Εκτός αυτού, τοπικοί φορείς μπορεί να εκμεταλλευτούν την τοπική εξουσία για να προωθήσουν τα δικά τους συμφέροντα ή μπορεί να δώσουν μεγαλύτερη βαρύτητα σε τοπικά παρά σε εθνικά συμφέροντα.

Η μελέτη διεξήχθη στο θέρετρο Belek, το οποίο αποτέλεσε περιοχή δοκιμαστικής εφαρμογής εναλλακτικών δομών διοίκησης. Πρόκειται για σχετικά νέο τουριστικό θέρετρο στο οποίο σημειώθηκαν ραγδαίοι ρυθμοί ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού. Απέχει 40 χλμ. από την πόλη Antalya. Χαρακτηρίστηκε περιοχή τουριστικών επενδύσεων από το Υπουργείο Τουρισμού της Τουρκίας το 1986. Το 1995 αποτέλεσε πόλο έλξης 150.000 τουριστών.

Δύο είναι οι λόγοι που η περιοχή Belek διαφέρει από τους υπόλοιπους τουριστικούς προορισμούς της Τουρκίας. Ο πρώτος είναι ότι πολλές τουριστικές λειτουργίες έχουν περάσει στον ιδιωτικό τομέα (ενώ σε άλλα θέρετρα εξακολουθούν να διεξάγονται και να ελέγχονται από την κυβέρνηση) και ο δεύτερος είναι η συμμετοχή ενός μη κυβερνητικού οργανισμού (του οργανισμού προστασίας της φύσης) στην κατάρτιση του σχεδίου ανάπτυξης της περιοχής.

Το συμπέρασμα του άρθρου αφορούν στα προτερήματα και τα μειονεκτήματα της διοικητικής αποκέντρωσης στον τομέα του τουρισμού. Οι συγγραφείς επισημαίνουν την αναγκαιότητα λεπτομερούς αξιολόγησης συγκεκριμένων συνθηκών και διαδικασιών.

Προκλήσεις για την αειφόρο τουριστική ανάπτυξη σε αναπτυσσόμενες χώρες (Μελέτη του φαινομένου στην Τουρκία)

Ο Cevat Tosun, στο άρθρο του «Challenges of sustainable tourism development in the developing world: the case of Turkey», αναλύει τις δυσκολίες που απαντώνται αναφορικά με την αειφόρο ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού, με ειδικές αναφορές στην τουριστική ανάπτυξη της Τουρκίας. Βρέθηκε ότι οι παράγοντες που αποτελούν πρόκληση για την αειφόρο τουριστική ανάπτυξη σχετίζονται με τις προτεραιότητες που ορίζει η εθνική οικονομική πολιτική, με τη δομή της δημόσιας διοίκησης, με την εμφάνιση περιβαλλοντικών ζητημάτων, με την υπέρμετρη εμπορευματοποίηση και με τη δομή του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο συγγραφέας συμπεραίνει ότι παρά το μεγάλο όφελος των αρχών της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, η εφαρμογή τους παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες λόγω των κοινωνικοοικονομικών και πολιτικών συνθηκών στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Για την εφαρμογή των αρχών αυτών απαιτούνται σημαντικές πολιτικές και οικονομικές αποφάσεις. Επιπλέον, ο συγγραφέας αναφέρει ότι η εφαρμογή των συγκεκριμένων αποφάσεων μπορεί να μην είναι δυνατή χωρίς την παρότρυνση και συνεργασία διεθνών οργανισμών.

Εγχώριος τουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη (Μελέτη του φαινομένου στην Τουρκία)

Στο άρθρο του «Domestic tourism – a chance for regional development in Turkey?», ο Astrid Seckelmann αναλύει την πιθανή ευκαιρία που παρουσιάζει ο εγχώριος τουρισμός για την περιφερειακή ανάπτυξη. Σύμφωνα με το άρθρο, η τουριστική βιομηχανία στην Τουρκία κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες επικεντρώνεται στις δυτικές και νότιες παράκτιες περιοχές. Επειδή οι περιοχές αυτές ανήκουν στο πλέον αναπτυσσόμενο τμήμα της χώρας, η υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα του τουρισμού ενισχύει την ανομοιότητα των περιοχών της τουρκικής περιφέρειας.

Παράλληλα, ωστόσο, η ανάπτυξη στην εγχώρια τουριστική αγορά προσφέρει μια εναλλακτική κοινωνικοοικονομική λύση αντί της περαιτέρω ανάπτυξης του διεθνή τουρισμού. Η νοτιοανατολική και ανατολική Anatolia, περιοχή ιστορικής σημασίας και φυσικού κάλλους με περιορισμένη τουριστική ανάπτυξη, μπορεί να αποτελέσει νέο προορισμό για τους εγχώριους ταξιδιώτες και να συνεισφέρει στην αειφόρο ανάπτυξη της περιφέρειας. Προϋπόθεση για την επιτυχία του συγκεκριμένου σχεδίου είναι η κατάρτιση εθνικής πολιτικής εγχώριου τουρισμού, η σταθερότητα των τιμών και η συνεχής προώθηση των νέων αυτών προορισμών.

Πηγές

Βιβλιογραφία

Ανδριώτης Κωνσταντίνος, «Τουριστική ανάπτυξη και σχεδιασμός», Εκδόσεις Σταμούλη, 2005, Αθήνα

Astrid Seckelmann, «Domestic tourism – a chance for regional development in Turkey?», *Tourism Management* 23 (2002), σελ. 85-92

Γαλανή – Μουτάφη Βασιλική, «Ερευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο», *Annals of Tourism Research*, Τόμος 31, Αρ. 1, σελ. 157-179, 2004

Γιαννοπούλου Γεωργία, «Η Διοίκηση ολικής ποιότητας και οι εφαρμογές της σε τουριστικές επιχειρήσεις», Εκδόσεις Έλλην, 2004, Αθήνα

Cevat Tosun, «Challenges of sustainable tourism development in the developing world: the case of Turkey», *Tourism Management* 22 (2001), σελ. 289-303

Crouch Geoffrey, “Effect of Income and Price on International Tourism”, *Annals of Tourism Research*, Τόμος 19, σελ. 643-644, 1992.

Diakomihalis Mihail N., «Greek Maritime Tourism: Evolution, Structures and Prospects», *Tourism and Hospitality Planning & Development*, Τόμος 4, Έκδοση 3, Δεκέμβριος 2007, σελ. 231-244

Doswell Roger, «Τουρισμός: Ο ρόλος του αποτελεσματικού μανάτζμεντ», Εκδόσεις Κριτική, 2002 Αθήνα

Fisun Yüksel, et al, “Centralized and decentralized tourism governance in Turkey”, *Annals of Tourism Research*, Τομος 32, Αρ. 4, σελ. 859-886, 6/9/2004

Ηουμενάκης Νικόλαος, «Τουρισμός», Εκδόσεις Interbooks, 2004, Αθήνα

Holden Andrew, «Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό», Εκδόσεις Παπαζήση, 2008, Αθήνα

Καλοκάρδου Ρέα, Κραντονέλλης Κώστας, «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού και κρίσιμες χωρητικότητες σε τουριστικές περιοχές της Δυτικής Ελλάδας», Heleco '05, ΤΕΕ, Αθήνα, 3-6 Φεβρουαρίου 2005

Κάτσος Γεώργιος, «Τουρισμός ατόμων τρίτης ηλικίας», Εκδόσεις Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, 2004

Κοκκώσης Χάρης, Τσάρτας Πάρης, «Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον», Σειρά Τουρισμός & Αναψυχή, Εκδόσεις Κριτική, 2001, Αθήνα

Κόμινης Νικόλαος, Ιωάννου Ιωάννης, «Εφαρμογές Η/Υ στον τουρισμό. Διαδίκτυο και τουρισμός. Κρατήσεις, αφίξεις σε ξενοδοχειακή εφαρμογή.», Εκδόσεις Interbooks, 2004, Αθήνα

Middleton Victor T. C. , Hawkins Rebecca, «Τουριστικό μάρκετινγκ για βιώσιμη ανάπτυξη», Εκδόσεις Κριτική, 2004

Νικητιάδης Γιώργος, «Τουρισμός: Δώδεκα θέσεις. Δωδεκάνησος: Δώδεκα όνειρα.», Εκδόσεις Λιβάνη, 2007, Αθήνα

Page Stephen, «Το τουριστικό μανάτζμεντ στον 21^ο αιώνα», Εκδόσεις Παπαζήσης, 2006, Αθήνα

Parliamentary Assembly, Council of Europe, “Erosion of the Mediterranean coastline: implications for tourism”

Σωτηριάδης Μάριος, «Ταξιδιωτικά πρακτορεία incoming & outgoing. *Management & Λειτουργία*», Εκδόσεις Προπομπός, 2006, Αθήνα

Witt Stephen, Witt Christinne, «Forecasting tourism demand: A review of empirical research”, *International Journal of Forecasting* 11, 1995, σελ. 447-475

Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος, Σίσκος Γιάννης, «Τουριστικό μανάτζμεντ», Εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2006, Αθήνα

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων, ημερομηνία πρόσβασης 18/05/2008, <http://www.minenv.gr/1/11/113/11303/e1130305.html>

Εναλλακτικές Πηγές

«Λεσβιακός τουρισμός: Παρελθόν – Παρόν – Στρατηγικές επιλογές», Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Περιβαλλοντική Πολιτική & Διαχείριση”, Παρουσίαση εργασιών και ερευνών του τμήματος Περιβάλλοντος, Μυτιλήνη, Απρίλιος 2005

